

ЩОДО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВЕНЧУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Счастливцева Р.В.

магістрант Навчально-наукового інституту права СумДУ

Вирішальну роль у забезпеченні виходу економіки України з кризового стану та її стабільного розвитку, а також зростання конкурентоспроможності вітчизняних підприємств відіграє інвестиційно-інноваційна політика держави [1, с. 9].

Державна інвестиційна політика поряд з метою, завданнями та пріоритетами діяльності держави в інвестиційній сфері, визначає також адміністративно-правові засоби, які мають забезпечити інвестиційну діяльність, а отже зумовити втілення її в життя [2].

Головним органом у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення реалізації державної політики у сфері інвестиційної діяльності та управління національними проектами є Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Відповідно до покладених на нього завдань Міністерство формує та реалізує державну політику у сферах: економічного і соціального розвитку, державно-приватного партнерства, розвитку підприємництва, торгівлі, інтелектуальної власності; розробляє заходи щодо підвищення конкурентоспроможності національної економіки, формує перелік державних цільових програм з використанням бюджетних коштів, сприяє комплексному соціально-економічному розвитку регіонів, забезпечує нормативно-правове регулювання у відповідних сферах.

Державне регулювання відіграє надзвичайно важливу роль для функціонування економіки в цілому. Його вплив може позначитися як позитивно так і негативно, зокрема, на розвитку фінансових інститутів, шляхом втручання або бездіяльності. Як зазначено в законі України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 року, регулювання інвестиційної діяльності реалізується у трьох формах: управління державними інвестиціями,

регулювання умов інвестиційної діяльності і контроль за її здійсненням усіма інвесторами та учасниками інвестиційної діяльності.

Венчурні фонди завжди асоціюються з вагомим вкладом в економіку будь-якої країни. Сьогодні в Україні приблизно 80 %, від загальної кількості усіх інститутів спільного інвестування складають саме венчурні фонди. Основна проблема в тому, що реальне призначення і функціонування переважної їх більшості відрізняється від їх правової природи і загальноприйнятої у світі практики. Тобто, учасники таких фондів отримують податкові пільги, а кошти не залучаються на розвиток інновацій, а інвестуються в будівельну, торговельну, фінансову, сільськогосподарську сферу. Причиною цьому є застосування податкового планування. У цьому вбачають один із найважливіших недоліків законодавства, який можна вирішити, встановивши зобов'язання вкладати хоча б половину активів фонду в інновації [3].

Класичний венчурний фонд – це фонд, який здійснює ризикове фінансування на початкових етапах розвитку підприємств, переважно інноваційного спрямування, та забезпечує організаційну допомогу їх господарській діяльності з метою отримання прибутків. Венчурний бізнес є з'єднувальним елементом між наукою і виробництвом, за його рахунок запускається механізм перетворення теоретичних знань у новий товар, що відправляється на ринок. Важливим моментом є те, що фінансування надають без застави майна, і не під відсотки, а під частку приросту капіталу чи під частку акціонерного капіталу майбутньої компанії. Новостворене підприємство частіше за все має лише інтелектуальний капітал. Таким чином стає зрозумілим, чому венчурні фонди, а не банки фінансують ризикові проекти. Але високий ризик супроводжується високою віддачею. З точки зору бізнесу, венчурні фонди, отримують надприбутки, якщо потенційно вигідний проект, який вони фінансують, створює товар або послугу, яка в повній мірі відповідає запитам та потребам суспільства.

Одним із можливих напрямів інвестиційної політики є державно-приватне партнерство. Управління державними інвестиціями має місце тоді,

коли держава виступає в ролі інвестора, розпоряджаючись бюджетними коштами, фінансує проекти, що мають потенційно важливий соціально-економічний ефект. Інноваційний розвиток економіки не може бути забезпечений за рахунок бюджетного фінансування. Але кошти, що виділяються урядом, можуть послужити каталізатором інноваційних процесів – якщо в результаті успішної реалізації перших проектів бізнес сам переконається, що «це можливо». Таким каталізатором для венчурної індустрії в Ізраїлі стала урядова програма «Йозма» із загальним обсягом фінансування в 100 млн. доларів США [4]. Основною метою програми стала можливість за рахунок вигідних для іноземних інвесторів фінансових умов перейняти досвід розвинених у цій сфері країн. Таким чином Ізраїль став однією з технологічно найрозвиненіших країн світу і на сьогоднішній день має активну позицію на ринку венчурного капіталу. Досвід Ізраїлю корисний для нашої країни. Україна має всі шанси стати наступною нацією стартапів [5].

Регулювання умов інвестиційної діяльності складається зі створення законодавчої бази, що за своєю сукупністю та спрямованістю юридичних норм створить сприятливий інвестиційний клімат в країні. Якщо усунути різне тлумачення законів, яке може виникати при спорах стосовно права власності, успішно завершити антикорупційну реформу разом з перезавантаженням судової системи, провести приватизацію великих підприємств відповідно до міжнародних стандартів, ці дії неодмінно стануть позитивним сигналом для іноземних інвесторів.

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР) є державним колегіальним органом, що здійснює державне регулювання ринку цінних паперів і одним із його основних завдань є здійснення державного регулювання та контролю у сфері спільного інвестування. Фактично форма венчурних фондів в Україні використовується для схем податкової оптимізації. Щоб змінити ситуацію, потрібно посилити нагляд за інвестиційною діяльністю. Останнім часом разом з міжнародними організаціями та іноземними радниками фондовий ринок приводять у

відповідність європейським стандартам. Відповідно до завдань, що стосуються захисту прав інвесторів, здійснюються заходи щодо запобігання і припинення порушень законодавства на ринку цінних паперів. Комісія схвалила зміни до Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на ринку цінних паперів, які поширюють вимоги до ділової репутації заявників, вимоги щодо структури власності заявника та її прозорості, розкриття інформації щодо істотної участі осіб у професійному учаснику та взаємозв'язки між ними. Це свідчить про те, що держава через уповноважений нею орган вирішує основну проблему, яка полягає у зловживанні з боку учасників, а саме в реалізації схем податкової оптимізації, використовуючи для цього венчурні фонди, що тривалий час, хоч і вважалося неприйнятним, але було цілком законним.

Венчурні фонди завжди були рушійною силою прогресу. Задача держави направити інвестиційну політику на формування підприємницького мислення населення, в першу чергу молоді, підтримати трендовість інноваційної сфери, налагодити інвестиційний клімат та створити виграшну для нас, конкурентну з іншими країнами, атмосферу для інвесторів, які хочуть вкладати кошти в ідеї наших співвітчизників і зберегти бажання останніх втілювати свої розробки в життя на батьківщині, замість того, щоб працювати за кордоном.

На даний момент США, Ізраїль, країни Європи та Азії є світовими лідерами венчурної індустрії, а отже пропонують оптимальні умови для стартових підприємств та інвесторів, що їх фінансують. Але не можна не враховувати переваги України як держави реципієнта, а саме: - широкий спектр потенційно прибуткових галузей, що потребують фінансування; - доступну робочу силу та рух в європейському напрямі, включаючи вільну торговельну зону з ЄС.

Із розвитком класичної венчурної індустрії існуючі підприємства вийдуть на конкурентний на світовому ринку рівень завдяки впровадженню інновацій та технологічному оновленню виробництва. Таким чином налагодиться як внутрішня, так і зовнішня торгівля, вирішиться проблема зайнятості населення, як наслідок підвищиться купівельна спроможність громадян, підприємства на

початковій стадії розвитку отримають фінансування для розробки продукту нової якості.

Венчурна індустрія ніколи не потребувала надмірного втручання держави, все що необхідно, це поштовх у правильному напрямі. Коли влада обере шлях пошуку нових ресурсів доходу, а не буде продовжувати ділити те, що залишилося, чи брати нові кредити, збільшуючи податкові навантаження. Тоді країна почне розвиватися й економіка зростати. Україна має для цього всі необхідні ресурси і передумови. Потрібно лише взяти курс на відбудову нової прогресивної держави.

Література:

1. Дерев'янко Б.В. Правове регулювання інвестиційної та інноваційної діяльності: навч. посібник / Б.В. Дерев'янко; МВС України, Донецький юридичний інститут. — Донецьк: Видавничий дім «Кальміус», 2012. — 204 с.
2. Афанасієв Р.В. Особливості адміністративно-правового забезпечення інвестиційної діяльності в Україні / Р.В. Афанасієв // Форум права. — 2012. — № 4. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-4/12arvdvu.pdf>
3. Віхров С.О. Правові форми венчурного інвестування в Україні / С.О. Віхров // Економіка та право. — 2014. — № 1. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpr_2014_1_13.
4. Світовий досвід підтримки інноваційної діяльності [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.uaib.com.ua/files/articles/204/12_4.pdf
5. Can Ukraine be the next start-up nation? [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.weforum.org/agenda/2015/08/can-ukraine-be-the-next-start-up-nation/>

Счастливцева Р.В. Щодо державного регулювання венчурної діяльності в Україні / Р.В. Счастливцева // Адміністративне право і процес: історія, сучасність, перспективи розвитку: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (25 березня 2016 р.). — Кривий Ріг: ДЮІ. — С. 217-221.